03/02/2023

Προκόπης Παυλόπουλος: Για τον Κωνσταντίνο Στάϊκο, «ρέκτη» ερευνητή της Πνευματικής μας Κληρονομιάς

/ Επικαιρότητα

Ο τ. Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Προκόπης Παυλόπουλος ήταν ομιλητής στο Μουσείο της Ακρόπολης, κατά την τελετή υποδοχής ως Επίτιμου Μέλους του Ελληνικού Συνδέσμου Ηνωμένων Εθνών (Ε.Σ.Η.Ε.), του κ. Κωνσταντίνου Στάικου, σήμερα Παρασκευή 3 Φεβρουαρίου.

Ακολουθεί η ομιλία του:

Μιλώντας για τον κ. Κωνσταντίνο Στάϊκο, κατά την τελετή υποδοχής του ως Επίτιμου Μέλους του Ελληνικού Συνδέσμου Ηνωμένων Εθνών, ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ακαδημαϊκός και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του

ΕΚΠΑ κ. Προκόπιος Παυλόπουλος επισήμανε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Από την δεκαετία του 1970 και επέκεινα, ο Κωνσταντίνος Στάϊκος «*θαλασσοπορεί* » αδιαλείπτως, ως ιστορικός του βιβλίου και όχι μόνο, στα, πολλές φορές « *αχαρτογράφητα*», «*νερά*» της πνευματικής δραστηριότητας του Γένους, κυρίως μέσω της Ιστορίας της Ελληνικής Τυπογραφίας από τον 15^{ο} αιώνα και μετέπειτα. Συγκεκριμένα δε από την Ιταλική Αναγέννηση μέχρι και τα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια. Και οφείλω να εξάρω το ότι ο Κωνσταντίνος Στάϊκος στα ως άνω πεδία είναι ένας «*θαλασσοπόρος*», τον οποίο δεν ενδιαφέρει τόσο το « *λιμάνι προορισμού*» αλλά το ίδιο το «*ταξίδι*». «*Ταξίδι*» που,μέσ' από διαρκώς νέους σταθμούς, τον οδηγεί σ' ένα είδος λυτρωτικής πνευματικής απελευθέρωσης και ανάλογης πνευματικής δημιουργίας. Υπ' αυτή την έποψη, ο Κωνσταντίνος Στάϊκος εκπροσωπεί τον –κατ' ανάγκη– μοναχικό αλλά και αυθεντικό «*μαχητή*» στο «*οχυρό*» του Πνεύματος, κάθε φορά που κινδυνεύει από δυνάμεις, οι οποίες δύσκολα «*συμβιώνουν*» με τις αρχές τις Ελευθερίας και της Δημοκρατίας.

I. Η αρχική, κατά τ' ανωτέρω, συλλεκτική ενασχόληση του Κωνσταντίνου Στάϊκου με το βιβλίο εντάθηκε, με «*γεωμετρική*» μάλιστα πρόοδο, αφότου του ανατέθηκε η μελέτη για την ανάπλαση της Βιβλιοθήκης της Μονής του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, στην Πάτμο. Αυτή η ενασχόλησή του τον οδήγησε να εμβαθύνει στην εν γένει ιστορία των Βιβλιοθηκών, διαχρονικώς και στο πλαίσιο διαφόρων Πολιτισμών. Η προαναφερόμενη εμβάθυνση του επέτρεψε ν' αναδειχθεί πρωτοπόρος, και μάλιστα διεθνώς, στην έρευνα της εξέλιξης του θεσμού της Βιβλιοθήκης, αρχίζοντας από τις πρώτες εμφανίσεις του γύρω στο 4000 π.Χ.! « *Καρπός*» της έρευνάς του είναι η πεντάτομη «*Ιστορία της Βιβλιοθήκης στον Δυτικό Πολιτισμό*», που εκδόθηκε μεταξύ 2000-2013 και κυκλοφορεί στην Ελληνική, την Αγγλική και την Κινεζική Γλώσσα. Ας προστεθεί εδώ και η εξής, πρόσθετη, πρωτοτυπία του έργου του Κωνσταντίνου Στάϊκου: Η εν προκειμένω έρευνά του για τις Βιβλιοθήκες είναι ολοκληρωμένη σε τέτοιο βαθμό ώστε εμπεριέχει και έξοχες, κυριολεκτικώς, βιβλιοθηκονομικές και αρχιτεκτονικές προσεγγίσεις –ο ίδιος είναι αρχιτέκτονας κατά τις αρχικές σπουδές του– που συνδυάζονται αρμονικά με τις αέναες μεταλλάξεις της μορφής του βιβλίου και τα ποικίλα πνευματικά ρεύματα ανά εποχές. Ως προς αυτή την αρχιτεκτονική προσέγγιση των Βιβλιοθηκών, το έργο του Κωνσταντίνου Στάϊκου μας παραπέμπει, κατά κάποιο τρόπο, στην «*Κίχλη*» του Γιώργου Σεφέρη (Α΄, Το σπίτι κοντά στη θάλασσα):

«*Δεν ξέρω πολλά πράγματα από σπίτια*

ξέρω πως έχουν τη φυλή τους, τίποτε άλλο».

II. Μια άλλη, εμβληματικώς καινοτόμα, «*διαδρομή*» του Κωνσταντίνου Στάϊκου στον χώρο των Βιβλιοθηκών είναι και εκείνη, η οποία τον κατηύθυνε στην αναζήτηση του χαρακτήρα της προσωπικής συλλογής βιβλίων κάθε συγγραφέα. Αυτή η «*διαδρομή*» του μας έχει κληροδοτήσει ως τώρα τις διεθνώς αναγνωρισμένες μελέτες του για την «*Βιβλιοθήκη του Πλάτωνος και της Ακαδημίας*» και για την «*Βιβλιοθήκη του Αριστοτέλους*». Κατά την εμπεριστατωμένη έρευνα του έργου των δύο κορυφαίων εκπροσώπων της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, ο Κωνσταντίνος Στάϊκος κατάφερε ν' «*αποκρυπτογραφήσει* » ποια «*βιβλία*» είχαν στις Βιβλιοθήκες τους και πώς τ' αξιοποίησαν συγγραφικώς!

III. Η τεράστια συλλογή –με βιβλία σπάνια ή και μοναδικά– αρχέτυπων και παλαιών εκδόσεων ενέπνευσε τον Κωνσταντίνο Στάϊκο να επιλέξει ως οιονεί «*έργο ζωής*» το να καταστεί, με την πολύτιμη συνδρομή του Ιδρύματος «*Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης* », η συλλογή αυτή – ως πραγματικό «*τεκμήριο*» της πνευματικής ανέλιξης του Γένους -«*κτήμα*» των Ελλήνων και του Ελληνισμού. Μέσ' από την ίδια «*φιλοδοξία* », ο Κωνσταντίνος Στάϊκος οραματίσθηκε και την δημιουργία του ιστότοπου « *Περί Βιβλιοθηκών*». Και τον Απρίλιο του 2020 ίδρυσε την Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «*Κήπος Φιλοβίβλων*», σε συνεργασία δε με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ) δημιούργησαν την ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια «*Περί Βιβλιοθηκών – www.aboutlibraries.gr*» για τον κόσμο των Βιβλιοθηκών, από την Αρχαιότητα έως σήμερα. Κύριος στόχος είναι η οργανωμένη καταγραφή και ανάδειξη της ιστορίας των Βιβλιοθηκών και των συλλογών τους, με φιλικό και άμεσο τρόπο, καθώς και η δημιουργία ενός κόμβου για την συγκέντρωση πλούσιου υλικού, την πληροφόρηση, την έρευνα και την διασύνδεση των ανθρώπων των Βιβλιοθηκών στην Ελλάδα και στον κόσμο. Για τον Κωνσταντίνο Στάϊκο η «*σύνδεση*» των Βιβλιοθηκών ανά την Υφήλιο συνιστά μια εξαιρετικά γόνιμη πτυχή του Διαλόγου των Πολιτισμών. Και καθένας γνωρίζει –ή οφείλει να γνωρίζει– την τεράστια σημασία ενός τέτοιου Διαλόγου στην ταραγμένη εποχή μας.

Γνώρισα τον Κωνσταντίνο Στάϊκο, με πρωτοβουλία του κ. Αντώνη Παπαδημητρίου, Προέδρου του Ιδρύματος «*Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης*», όταν είχε συγγράψει το προμνημονευόμενο έργο του για την «*Βιβλιοθήκη του Πλάτωνος και της Ακαδημίας* ». Αμέσως αποκόμισα την εντύπωση ότι πρόκειται για έναν χαλκέντερο και ανιδιοτελή «*ρέκτη*» στον αγώνα αξιοποίησης της Πνευματικής Κληρονομιάς των Ελλήνων. «*Ρέκτη*» ο οποίος, ξεπερνώντας τα στενά όρια του εθνοκεντρισμού και στοχεύοντας στην αποκάλυψη του τι σημαίνει, κατ' ουσία και κατά βάθος, η Κληρονομιά αυτή γενικώς για τον Άνθρωπο και τον Πολιτισμό, έταξε τον εαυτό του στην υπηρεσία της υπεράσπισης της αξίας του Ανθρώπου και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς του. Έτσι «*συμπορευθήκαμε*», ιδίως κατά την

διάρκεια της θητείας μου ως Προέδρου της Δημοκρατίας, «*στα άδυτα*» των Βιβλιοθηκών. Του οφείλω πολλά γι' αυτή την πνευματική «*συμπόρευση*». Η, όποια, συμβολή μου στην δημιουργική πορεία του Κωνσταντίνου Στάϊκου ας είναι ένα μικρό πνευματικό «*αντίδωρο*» για το δικό του, πολύ πιο μεγάλο και ουσιαστικό, «*πρόσφορο*» γόνιμου διαλόγου και ειλικρινούς φιλίας προς εμένα.»